

8 Faktatekster

8.1. Informerende faktatekster

Præsentation

Øvelsen har til formål at skabe bevidsthed om de informerende faktatekster, man f.eks. finder i dagspressens nyhedsformidling.

Som eksempel er optrykt to ældre og en helt ny nyhedsartikel.

Tekster

Tekst 1. "Rovmord", *Berlingske Tidende*, 13.02.1889.

Tekst 2. "Rovmord på Frederiksberg", *Politiken* 13.02.1889.

Tekst 3. "Jeg forsvarede bare mig selv", *BT*, 21.6.2010

Opgaver:

1. Omskriv tekst 1 til en kort notits, der kun rummer de helt centrale elementer i nyheden.
Diskuter i forlængelse heraf, hvilke sproglige og indholdsmæssige "kneb" *Politikens* journalist har brugt for at gøre teksten mere interessant for læserne.
2. Vurdér tekst 2 i relation til de generelle nyhedskriterier, der er omtalt i *Dansk i grundforløbet* side 65. Diskuter i forlængelse heraf, om der er elementer i nyheden, der ville kunne gøre nyheden interessant også for en moderne læser.
Skriv evt. selv et udkast til en moderne udgave af nyheden, således at *vinklingen* af nyheden er med til at gøre læseren interesseret.
3. Sammenlign tekst 2 og tekst 3 med særlig henblik på at afdække de væsentligste ligheder og forskelle mellem tidligere tiders og vore dages nyhedsformidling.
Inddrag de supplerende nyhedskriterier, der er omtalt i *Dansk i grundforløbet* side 66 i jeres overvejelser.

8 Faktatekster

Tekster

Tekst 1.

Rovmord.

Snedker Carl Sørensen af Vandløse Mark. 45 Aar gammel, er igaar Morges Kl. 5 3/4 funden dræbt paa Lampevei Ca. 100 Alen fra Particulier Wahls Ejendom. Hans Baghoved var flækket tværsover; et Beløb af 24-2500 kr. som han netop havde hævet i Kjøbenhavn, var ham frataget; ligeledes hans Lommeuhr.

Den Myrdede, der er gift, men uden Børn, blev igaar Morges funden af 5 Fæstningsarbeidere. Han laa da op mod en Grøftekant med Hovedet halvt begravet i en Snedrive. Liget blev strax baaret til Frederiksberg Hospital og indlagt i Lighuset, hvor det blev undersøgt og gjenkjendt.

Omtrent Kl. 3 1/2 havde Snedker Sørensen på Søndre Birks Contoir hævet 3000 Kr. for nogle Obligationer. Han havde derpaa paa forskellige Steder udbetalt noget over 500 Kr., og antages at have begivet sig hjemad efter at Mørket var faldet paa. Morderen, der sandsynligviis bagfra har tilbragt ham det dødbringende Hug i Hovedet med en Øxe eller en Spade, har derpaa pyndret Liget for den contante Pengesum, hvoraf endeel var i 500 Kronesedler, samt for Uhret, medens han ikke har røvet en Sparekasse- bog med et indsat mindre Beløb. De contante Penge havde den Myrdede baaret i en gammel, gul Portemonnaie. Uhret hængte ved en Silkesnor.

(*Berlingske Tidende*, 13.02,1889)

Tekst 2.

Rovmord på Frederiksberg

Et af de blodige Dramaer, som store Verdensbyer saa ofte er Skuepladsen for, er i forgaars Nat foregaaet paa den ensomme folketomme Lampevej. Et Menneske er blevet myrdet og udplyndret. Naar Mordet er sket og hvem Forbryderen er, ligger hidtil skjult i Nattens Mørke.

Ingen har hørt noget Skrig, og ingen har set, hvem Morderen var og hvorhen han gik. Uden at efterlade sig noget Spor er han forsvundet. Det bliver en vanskelig Sag fra de faa og smaa Kendsgærninger. der foreligger, at kunne efterspore og paavise Forbrydelsen, hvis da ikke Morderen, som saa mangen Forbryder før han, omhyggelig med alt det vigtigste, forsømmelig i en enkelt Bagatel, giver Politiet det lille Bevismiddel, han lettest kunde have tilintetgjort,

Et Møde.

En Medarbejder skriver:

Helt ude, hvor de sidste Spor af Lampevejen taber sig i de store snedækte Marker er Mordet gaaet for sig.

Jeg gik derud i den tidlige Morgenstund, uden at ane noget om den blodige Katastrofe, disse ensomme Steder havde været Skuepladsen for.

8 Faktatekster

Sneen laa høj og sprød af Frostene over den smalle Vej. Paa begge Sider op af de dybe, snefyldte Grøfter stak hist og her en Tjørnebusk de sorte, tornede Ris i Vejret. I Øst lysnede det bag de graalige Vintertaager, et svagt Skær af Sol gik op over Byen, der vaagnede bag mig. Men foran udover Markerne var der kun lyst af Sneen, der laa i Driver med lange bugtede Kamme, og blot en enkelt Bjælde fra en Bondeslæde klingrede bort i den øde stilhed.

Et Stykke foran skimtede jeg noget sort, en mørk, mylrende Klump i den lyse Sne. Den blev til Skikkelser, der uroligt bevægede sig mod hinanden og skiltes igen. Saa rev en af Skikkelserne sig løs og kom løbende hen imod mig.

"Han er myrdet! Et Mord!", raabte han hæst idet han løb forbi mig. Førend jeg kunde faa spurgt ham ud, var han allerede langt borte.

Jeg skyndte mig ud, hvor de sorte Skikkelser endnu mylrede om i Sneen.

En Vogn kom lidt efter rullende i stærk Fart bag mig. Jeg var imidlertid kommet saa nær, at jeg tydelig kunde skælne Skikkelserne. Jeg blev uvilkaarligt staaende. Synet var uhyggeligt. Et Par Mænd stod og bar den Døde, hvis Ben hang slapt ned og slæbte i Sneen, naar Mændene bevægede sig. Hovedet, der ludede mod Jorden, var forfærdelig vansiret. Et vældigt Saar. hvor det mørke, levrede Blod var frossen fast i Klumper, ga-bede en i Møde, Haaret var filtret ind i hinanden i Totter, der klæbede sammen af Blod.

Vognen kom til; de bar ham op og kørte ham bort.

Liget findes.

Det var igaar Morges tidlig. Fem Arbejdere drog ud ad Lampevejen, de skulde paa Befæstningsarbejde. De havde længst passeret Jærnbaneoverkørslen og Frederiksberg Bryggeri og var saaledes helt ude ved de store ubebyggede Marker.

Pludselig standsede de. Paa tværs over den snefyldte og tilfrosne Grøft saa de et Menneske ligge, med Hovedet boret ned i Sneen og Hænderne frem for sig.

Manden laa, som om han var snublet og faldet forover.

Da de kom nærmere, opdagede de Blodspor rundt omkring; de løftede da skyndsomst Manden frem af Sneen og saa til deres Forfærdelse, at hele hans Baghoved var knust, og at Blodet havde dannet en lang frossen Stribe ned ad hans Ryg.

En af Arbejderne løb da hurtig tilbage til Frederiksberg for at skaffe Politi, og de fire bar Liget op paa Vejen. Da de vendte det om og lagde det paa Ryggen, saa de, at Ansigtstrækkene var rolige og Hænderne aabne. Der var intet Spor af nogen forudgaaet Kamp i Sneen.

Den Myrdede.

Saasnart Politiet havde faaet Underretning om Mordet, blev der sendt en Arbejdsvogn og nogle Politibetjente ud for at hente Liget.

Den Myrdede blev først kørt til Frederiksberg Politistation, og efter at der her var foretaget et foreløbigt Syn, blev han kørt til Sygehuset paa Lampevejen, hvor han blev indlagt i Lighuset.

8 Faktatekster

Ved Undersøgelse af Lommerne i Ligets Paaklædning fandtes en Sparekassebog og en Del Papirer, hvoraf det fremgik, at den Myrdede var Snedkermester Carl Sørensen, boende i Vandløse By — der ligger ca. 3/4 Mil udenfor Frederiksberg.

Da man af Papirerne kunde se, at han havde været paa Søndre Birks Kontor den foregaaende Dag, søgte Politiet nærmere Oplysninger der.

Den Fuldmægtig, der havde talt med den Afdøde, forklarede, at denne Mandag Formiddag havde været paa Birkekontoret for at ordne et Prioritetslaan, som han af "Husmands-Kreditforeningen" havde faaet i sin Ejendom i Vandløse og hvorved han havde faaet udbetalt noget over 2700 Kr.

I Ligets Overfrakkelomme fandt man endvidere en Pakke Kaffe, hvis Omslag var mærket med "Urtekræmmer *Debusman*, Lavendelstræde Nr. 1".

Politifuldmægtig Bramsen, der leder Undersøgelsen, sendte straks en Betjent ind i den paagældende Forretning for at faa nærmere Oplysninger. Man forklarede her, at Snedkermester Sørensen i Mandags Aftes Kl. Ca. 10 havde været i Forretningen og købt et halvt Pund Kaffe. Han ytrede da, at han nu skulde et Par Steder paa Vesterbro for at betale nogle Penge, inden han gik hjem. Politiet opsøgte de paagældende Folk, men den Afdøde havde ikke været der, og hos en Uhrmager i Knabrostræde, hvor han havde omtalt, at han vilde gaa ind med sit Uhr for at faa det istandgjort, søgte Politiet ogsaa forgæves Oplysning.

Sent paa Aftenen er han derimod blevet set paa et Par Beværtninger paa Frederiksberg, men han har kun opholdt sig der i kort Tid, og de paagældende Værter har til Politiet forklaret, at han da var i en fuldstændig normal Tilstand.

Den Myrdedes Hustru

mødte efter Tilsigelse af Politiet igaar tidlig paa Birkekontoret. Man havde saa skaanstomt som muligt meddelt hende den forfærdelige Ulykke, som aldeles overvældede hende. Da hun kom til Kontoret kunde hun ikke længere modstaa den voldsomme Sindsbevægelse, men besvimele, og først efter nogen Tids Forløb var hun istand til at afgive den nødvendige Forklaring.

I Lighuset,

en lille skummel Bygning paa Hospitalets Grund ind imod Jærnbstationen, saa vi igaar Middags den Myrdede. Lægerne og Politiet havde lige været der. Liget laa fuldstændig afklædt paa et stort Bord.

Den Afdøde var noget over Middelhøjde, kraftig bygget med muskelstærke Arme og Ben. Han saa ud til at være ca. 50 Aar gammel. Et stærkt markeret Hoved med krum Næse og graasprængt Overskæg og Haar, Tænderne var stærkt sammenbidte, Øjne og Læber lukket og der hvilede over Fysiognomiets sammentrængte Linjer et smærtefuldt Udtryk.

Paa venstre Kind fandtes et dybt Hul og Baghovedet var saa fuldstændig knust, at hele Hjærnemassen var trængt ud.

Paa Gulvet laa hans Klæder. Deres Tilstand tydede ikke paa, at der havde fundet nogen Kamp Sted. Kun ned over Frakkeryggen laa en bred Blodstrib.

8 Faktatekster

I Ligets Lommer fandtes af Penge kun to Tokronestykker. Resten med samt den Myrdedes Uhr er bleven Morderens Bytte.

Det frygtelige Drama er paa den sparsomt beboede Vej foregaaet saa hurtigt og ubemærket, at Rovmorderen har faaet god Tid til at forsvinde med sit Bytte.

Politiet vidste igaar ikke, mod hvem det skulde rette sin Mistanke. Omstændigheder, der har en svag Mulighed for at kunne lede paa Sporet, er, at Pengene var bleven den Myrdede udbetalt; Femhundredkrone-Sedler og en mulig Omsætning af det røvede Uhr.

Formodninger.

Det er som tidligere bemærket yderlig smaat med Materiale til Forbrydelsens Eftersporelse. Der fandtes paa Gærningsstedet intet, der kunde henlede Mistanken paa nogen bestemt, og hvad der hidtil er opklaret, er derfor af ringe Betydning.

Formodningerne om Tidspunktet og Maaden, hvorpaa Mordet er sket, er derimod af Interesse.

Som det fremgaar af det Referat, der er givet, kan man følge Sørensen, efter at han havde forladt Debusmans Urtekramhandel i Lavendelstræde i forgaars Aftes Kl. 10, til nogle enkelte Restavrationer paa Vesterbro.

Fra da af og til Liget fandtes, ved man endnu intet bestemt, men man antager, at han har været inde paa nogle flere Beværtninger paa Vejen hjemad til Vandløse.

Sørensen, der var en meget talende Mand, har da sandsynligvis udtalt sig om de næsten 3000 Kr., han havde hos sig. Han sad i temmelig smaa Kaar, havde aldrig før haft en saa stor Sum mellem Hænderne og var særdeles glad over, at han havde faaet sin Prioritet ordnet.

En eller anden Bandit har hørt Sørensens Fortælling om de mange Penge, han havde hos sig, og har givet sig i Følge med ham.

Da de langt ud paa Natten er naaet til den tyndt beboede Del af Lampevej er Sørensens standset et Øjeblik og har af en eller anden Grund vendt sig mod Grøften.

Morderen har benyttet Anledningen, har stødt Sørensen, saa han er styrtet, og har derefter, da han laa paa Maven tvært over Grøften, givet ham det dræbende Hug i Hovedet, der sandsynligvis øjeblikkelig har medført døden. Ansigtet var nemlig som tidligere meddelt aldeles roligt og Hænderne ikke knugede sammen som almindeligt ved voldsomme Dødskampe.

Efter at have røvet de 2700 Kroner og Sørensens Uhr har Morderen derefter taget Flugten.

Som det vil ses, antager man, at Mordet er foregaaet temmelig sent paa Natten. Da nemlig Liget en Stund havde ligget i Ligstuen, hvor der ikke som udenfor var Kuldegrader, dampede det af det, hvad der bestemt tyder paa, at kun temmelig kort Tid var forløbet siden Mordet.

Mordvaabnet.

Efter det Ligsyn, Distriktslæge *Poulsen* og Stiftslæge *Lund* i dag foretog, afgav de Erklæring om, at Morderen havde benyttet et stumpt Vaaben

Tekst 3.

JEG FORSVAREDE BARE MIG SELV

NETTO-VOLDSMAND:
Nægter sig skyldig, men er også tiltalt for vold i Føtex

Af KENAN SEEBERG

Den 34-årige mand, der betegnes som den mest voldelige under det brutale overfald i Netto på Nørrebro i København onsdag – og som i forvejen er prøveløsladt – har flere voldsdomme bag sig.

Men i grundlovsforhøret søndag lignede den veltrænede mand uskyldigheden selv, da han forklarede, at det var rent selvforsvar, da han sammen med mindst to andre, slog og sparkede tre ansatte i Netto på hjørnet af Blågårdsgade og Nørrebrogade så voldsomt, at den ene brækkede kæben og en anden blev indlagt til observation for hjerne-rystelse.

”Jeg kom ind i Netto for at handle, da jeg så fire ansatte ligge oven på en mand. De tog kvælertag på ham og pressede hans ansigt ned i gulvet,” forklarede den sigtede i retten.

”Det så uretfærdigt ud, så jeg skubbede til dem og blev så slået flere gange, mens jeg prøvede at gardere mig. Den eneste måde, jeg kunne redde mig selv på, var ved at slå igen”, sagde den 34-årige, der indrømmede at have slået ”tre-fire-fem-seks gange med knytnæve”.

8 Faktatekster

Slog mindst ti gange

Flere vidner betegner den sigtede som den absolut mest voldelige. Han slog mindst ti gange flere ansatte, der havde bedt to af den sigtedes venner forlade butikken, fordi de var aggressive og havde spyttet på en kassedame. Hun havde bedt dem skifte kø, da kasseapparatet var i stykker.

Men i retten nægtede den 34-årige kendskab til de to andre, hvoraf den ene stadig er på fri fod.

"Jeg kender dem overhovedet ikke," sagde den 34-årige, der meldte sig selv lørdag, efter at politiet havde efterlyst ham via billeder fra Nettos overvågningskameraer.

"Jeg har set overvågningsbillederne, og de er ret chokerende. Det er rå og afstumpet vold, og for mig at se er der ingen tvivl om, at det er dem, der overfalder personalet, da de bliver vist ud af butikken efter at have spyttet på kassedamen," siger Nettos landedirektør Morten Kaas om volds-episoden, der er filmet fra tre forskellige vinkler i butikken, der ligger blot et stenkast fra Blågårds Plads.

Her holder den berygtede Blågårds Plads-gruppe til, men politiet ved endnu ikke, om den sigtede og hans venner er tilknyttet gruppen.

Hårdtslående argumenter

"Men det er folk, vi kender fra området i forvejen," siger politiets efterforskningsleder til BT.

Hvis volds-sigtelsen holder stik er det ikke første gang, den 34-årige mand bruger hårdtslående argumenter. Under forhøret kom det frem, at han er prøveløsladt og har en reststraf på 607 dage fra en fem år gammel dom for groft tyveri og indsmugling af hash.

Han har endvidere flere voldsdomme bag sig siden 1993, og en særlig interessant detalje er, at han er involveret i en lignende sag fra 7. marts i år, hvor han er tiltalt for at have overfaldet og slået en ansat i Føtex i Brønshøj.

Den 34-årige blev varetægtsfængslet indtil 1. juli.

Københavns Politi efterlyser stadig den tredje mand fra Nettos overvågningsbilleder.

"Men vi har en formodning om at også han snart vil melde sig frivilligt," siger politiets efterforskningsleder.

"De ansatte er udskrevet fra hospitalet og har det efter omstændighederne godt. Men de er stadigvæk ret chokerede," fortæller Nettos Morten Kaas.

8 Faktatekster

Politiet har nu anholdt to af de tre, der er mistænkt for et groft overfald på Nettos personale onsdag. Manden i den hvide sweater er varetægtsfængslet, men hævder, at han slog i selvforsvar.

Foto fra Nettos overvågningskamera